

Voorheen kwam de Roofblei in Nederland niet voor. Dat is veranderd. In 1984 werd het eerste exemplaar gevangen in de rivier de Roer in Limburg. In 1993 is het stroomgebied van de Donau met dat van de Rijn verbonden. Sindsdien neemt het aantal waarnemingen van de Roofblei in Nederland sterk toe. Met het in bezit nemen van de beide grote rivieren en het blauwe hart van Nederland, kan gesproken worden van een succesvolle verovering van ons oppervlaktewater. Een spectaculaire aanwinst.

Roofblei verovert Nederlandse wateren

De Roofblei (*Aspius aspius*) is de enige echte roofvis onder de karperachtigen (Cyprinidae). Hij jaagt soms in scholen achter kleine vis aan. De Roofblei is een vis van de middenloop van grote rivieren en komt soms ook in meren voor. In de paaitijd, in april en mei, trekt de Roofblei naar sterk stromend water met grindbodems, stroomopwaarts of in kleine zijrivieren (GERSTMEIER & ROMIG, 1998). Jonge Roofblei is makkelijk te verwarren met jonge Winde of Alver. Het beste onderscheidende kenmerk is de grotere bek met zijn typerende onderkaak.

OPMARS VAN DE ROOFBLEI

Het eerste exemplaar Roofblei in Nederland is gevangen in 1984, in de rivier de Roer in Zuid-Limburg (CROMBAGHS *et al.*, 2000). Dit betrof een exemplaar van een uit Scandinavië geïmporteerde partij Roofbleien die in Duitsland zijn uitgezet.

Dit was vóór de aanleg van de verbinding tussen het stroomgebied van de Donau (roofbleigebied) en de Rijn. Deze verbinding kwam in 1993 tot stand door het 171 kilometer lange Rijn-Donaukanaal. Sinds de opening van dit kanaal neemt het aantal waarnemingen van Roofblei in Nederland toe.

Tot 1994 is de soort schaars maar wordt in de jaren daarop volgend een gewone verschijning in de IJssel, waar hij in Kampen inmiddels tot de gewone vissoorten behoort. Daar zijn ze met de hengel te van-

gen tussen de schepen die aan de kade liggen afgemeerd. Eind jaren negentig bereikte de Roofblei via de IJssel het IJsselmeer en door de sluizen ook het Markermeer.

Met de vangst van een Roofblei op 13 augustus 1997 in een plasje langs het Amsterdam-Rijnkanaal, is Roofblei aan de lijst met in de provincie Utrecht voorkomende soorten toegevoegd (DE JONG, 1998).

Sinds 1999 wordt de Roofblei ook in de Maas waargenomen. Bij de EPON-centrale bij Nijmegen is voortplanting van Roofblei vastgesteld (mond. med. Crombaghs). Er werden visjes van twee centimeter gevangen en die komen zeker niet helemaal uit de Donau vandaan gezwommen. Ook hier vertoef Roofblei graag. Jaarlijks vangt men op deze locatie visbroed.

ZEGENVISSERIJ IN AMSTERDAM

In Amsterdam werden in december 2001 bij een zegenvisserij de eerste twee Roofbleien gevangen in het water de Diemen. Deze vissen waren respectievelijk 25 en 55 cm lang. In februari 2002 werden bij visstandonderzoek twee Roofbleien gevangen voor de Rembrandttoren in de Amstel. Deze vissen waren 45 en 53 cm lang. In de zomer van 2002 vingen sportvissers met spinners (metalen kunstaas) tientallen Roofbleien nabij de Diemen. In december 2002 werd de Diemen weer met de zegen afgevisd en ditmaal zaten er maar liefst

twintig Roofbleien in het net. Roofblei voelt zich goed in Amsterdam. Sinds de tweede helft van de jaren negentig vangen we al diverse jaarklassen door elkaar. In allerlei oppervlaktewater in het westen van het land dat in verbinding staat met het 'blauwe hart', vangen beroepsvissers de soort al incidenteel.

BLIJ MET DE ROOFBLEI?

Naast de kanaalverbinding tussen Donau en Rijn, waardoor roofblei onze wateren kan bereiken, heeft de verbeterde waterkwaliteit waarschijnlijk meegeholpen aan de opmars van de Roofblei.

Wat zal de komst van Roofblei gaan betekenen voor de ecologie van ons water?

Roofblei eet vis, maar dat doen wel meer vissen. Als zichtjager is Roofblei een indicator van helder water, net als Snoek.

En Roofblei kan spectaculair uitgroeien tot een 'witje' van wel een meter lang.

Olaf is blij met zijn Roofblei. Het dier is 58 centimeter lang en is gevangen in de Diemen, een plas nabij Amsterdam. FOTO: OLAF LANGENDORFF

Laten we blij zijn met de Roofblei. Een spectaculaire aanwinst voor ons oppervlaktewater, waarschijnlijk spoedig gevolgd door de inmiddels wat langzamer oprukkende Blauwneus, Blauwband en Marmergrondel. De Ponto-Kaspische vlokreeft *Dikerogammarus villosus*, ook via de Donau massaal gearriveerd in de grote rivieren, het Markermeer en het IJsselmeer, en al voorzien van de onheilspellende bijnaam 'Killer vlokreeft', heeft gezelschap gekregen van zijn riviergenoten (zie VAN DE VELDE *et al.*, 2002 voor een overzicht van de recente invasies).

Caroline Hofman is aquatisch en marien eco-loog en werkzaam bij het ecologisch adviesbureau Hofman Aquamarien (hofman@aquamarien.nl). Martin Melchers is stadsecoloog bij de dienst Ruimtelijke Ordening van Amsterdam. Beide auteurs zijn lid van de KNNV-afdeling Amsterdam.

Literatuur

CROMBAGHS, B.H.J.M., *et al.* (2000), *Vissen in stromend water. De verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
DE JONG, T. (1998), Roofblei in Utrecht. *RAVON* 4 (2): 9.
GERSTMEIER, R. & T. ROMIG (1998), *Zoetwatervissen van Europa*. Tirion, Baarn.
VAN DE VELDE, G., *et al.* (2002), Invasions by alien species in inland freshwater bodies in western Europe: the Rhine Delta. In: E. Leppäkoski *et al.* (red.), *Invasive aquatic species of Europe. Distribution, impacts and management*. Kluwer, Dordrecht: 360-372.

(advertenties)

Antiquariaat

gespecialiseerd in boeken over planten, dieren, landschap, bosbouw, geologie, enz.

Digitaal snuffelen:
www.antiqubook.nl/stokroos
of vraag onze catalogus

Achterhoven 3, 7205 AH Zutphen (geen winkel)
0575-512658; stokroos@antiqubook.nl

Leer het landschap lezen!

Cursus Ecologie en beheer van het Nederlandse landschap en landschapselementen

De cursus bevat elf theoriebijeenkomsten en zeventien excursies naar gebieden met de belangrijkste natuur- en landschapstypen van Nederland. De theorie behandelt onderwerpen als: ecologische principes, ecologische relaties, standplaatsfactoren, milieudynamiek en successie, planten kennis, natuurlijke vegetatietypen (zowel kruidige als houtige), beheermaatregelen. Tijdens de excursies ligt de nadruk op de flora, de relatie tussen de standplaatsfactoren en de vegetatie, en het gevoerde beheer in de verschillende natuurgebieden. U kunt kiezen tussen een dagcursus (vrijdagen) en een avondcursus (theorie op dinsdagavonden, excursies op zaterdag).

Voor informatie en aanvraag folder kunt u contact opnemen met Eric Wirtz, Fort Vechten bij Bunnik. t: 030-65 65 285, m: 06-445 82 392, e: wirtz@nieuwland.nl. Zie ook: www.fortvechten.nl